

معرفی اجمالی استان کردستان

معرفی استان کردستان

بر اساس متون تاریخی، کردها یکی از گروه‌های مهم آریایی می‌باشند که در حدود دو هزار سال پیش از میلاد مسیح (ع)، به سرزمین فعلی کردستان مهاجرت کرده‌اند. کردها از اقوام کهن ایرانی هستند و زبان و فرهنگ آنها با دیگر اقوام ایرانی عجین شده است، استان کردستان بخشی از سرزمینی است که تحت حکومت مادها بوده است.

استان کردستان با مساحت ۲۹،۱۳۷ کیلومتر مربع در غرب ایران مجاور کشور عراق قرار دارد. مساحت استان کردستان ۱/۷ درصد از مساحت کل ایران را شامل می‌شود و از نظر وسعت، رتبه ۱۳ را در بین استان‌های ایران دارا است. این استان از شمال به استان آذربایجان غربی و بخشی از زنجان، از شرق با استان همدان و بخش دیگری از استان زنجان، از جنوب با کرمانشاه و از سمت غرب با کشور عراق (استان کرد نشین سلیمانیه) هم‌مرز است. استان کردستان دارای ۱۰ شهرستان، ۲۹ شهر، ۳۱ بخش، ۸۶ دهستان و ۱۸۸۴ آبادی دارای سکنه است. شهرستان‌های استان کردستان عبارتند از: بانه، بیجار، دهگلان، دیواندره، سقز، سنندج، قروه، کامیاران، مریوان و سرو آباد.

اقلیم کردستان تحت تاثیر توده‌های گرم و مرطوب مدیترانه‌ای و اقیانوس اطلس قرار دارد، با عبور این جریان‌ها و برخورد با ارتفاعات زاگرس، رطوبت به صورت باران و برف به زمین می‌رسد. همچنین، این توده‌های مرطوب، عامل مهم ریزش‌های جوی کشور را نیز تشکیل می‌دهند. استان کردستان دو نوع شرایط آب و هوایی متمایز دارد. در مناطق کوهستانی و دشت‌های مرتفع، آب و هوای نسبتاً معتدل و خشک با زمستان‌های سرد و در دره‌ها و قسمتی از مناطق غربی استان آب و هوا معتدل است. وجود منابع عظیم آبی در استان کردستان ضمن توسعه کشاورزی و

دامداری سبب ایجاد طبیعتی زیبا و آب و هوای معتدل شده است. سرچشمه تعداد زیادی از رودخانه‌های کشور همانند سیمینه رود، گاورود، قزل رود، زرینه رود، کرخه و سیروان از کوه‌های استان کردستان است.

یکی از مهمترین جاذبه‌های استان کردستان ویژگی‌های فرهنگی آن از جمله زبان کردی و لباس محلی است.

مردم کردستان به زبان کردی صحبت می‌کنند. زبان کردی همانند زبان فارسی یکی از زبان‌های گروه هند و اروپایی است که دارای قوانین خاص زبان از لحاظ دستوری و نوشتاری است. به علت وسعت زیاد مناطق کردنشین این زبان دارای لهجه‌های اصلی و زیر لهجه‌های متفاوتی است. تنوع لهجه از لحاظ حجم، کلمات راغنی و وزن و آهنگ شعر و ادبیات و موسیقی کردی را متأثر کرده است. لباس محلی مردان و زنان کرد شامل تن‌پوش، سرپوش و پای‌افزار است. ساخت و کاربرد هر یک از این اجزاء، بسته به فصل، نوع کار و معیشت و مراسم و جشن‌ها با یکدیگر تفاوت دارد. در نواحی مختلف استان، نوع لباس متفاوت است، اما از نظر پوشش بدن، با هم یکسان هستند.

جمعیت و ترکیب سنی و جمعیتی

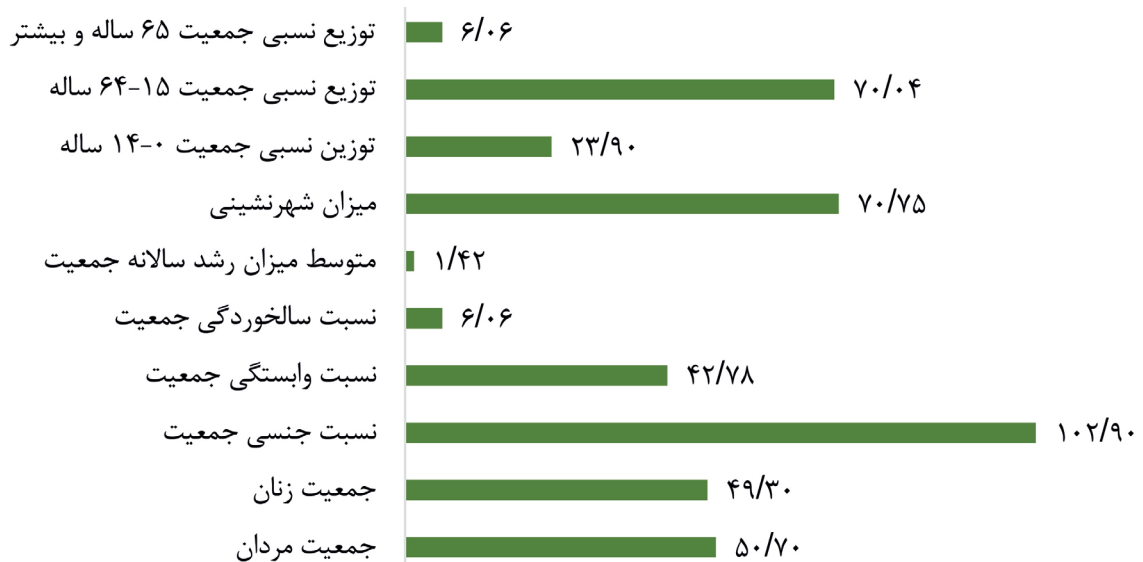
بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، استان کردستان ۱۶۰۳،۰۱۱ نفر جمعیت دارد و رتبه ۱۸ را در کشور به لحاظ جمعیت داراست، جمعیت شهری ۶۶ درصد و جمعیت روستایی ۳۴ درصد از کل جمعیت را تشکیل می‌دهد. همچنین مردان ۵۰/۷ درصد و زنان ۴۹/۳ درصد از جمعیت استان را تشکیل می‌دهند. متوسط رشد سالانه جمعیت در استان کردستان حدود ۱/۴۲ درصد است. تراکم نسبی جمعیت ۵۵ نفر در کیلومتر مربع است. در سال‌های اخیر شهرنشینی روند افزایشی داشته است.

جدول ۱. سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ (نفر)

جمعیت	مرد	زن	خانوار	بعد خانوار	نسبت جنسی
استان	۸۱۲،۷۷۶	۷۹۰،۲۳۵	۴۷۱،۳۱۰	۳/۴	۱۰۳
مناطق شهری	۵۷۳،۱۴۷	۵۶۱،۰۸۲	۳۳۷،۲۴۰	۳/۴	۱۰۲
مناطق روستایی	۴۶۸،۷۷۸	۲۲۹،۱۵۳	۱۳۴،۰۶۶	۳/۵	۱۰۵

منبع: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کردستان

نمودار ۱. نماگرهای جمعیتی بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ (درصد)

منبع: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کردستان

نرخ باسوادی

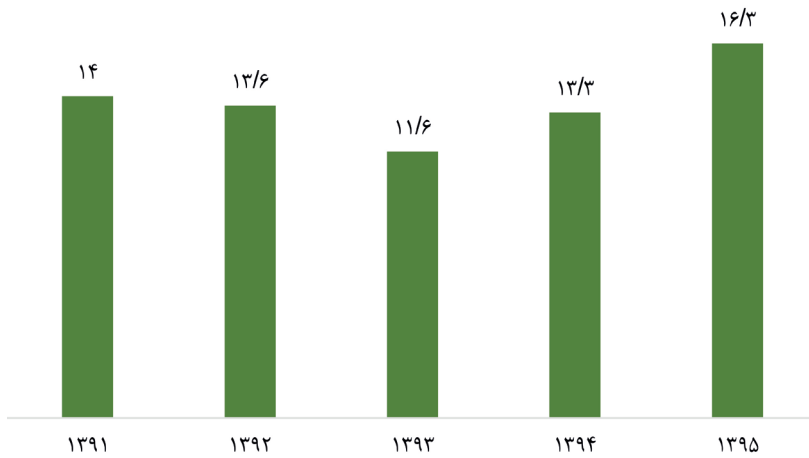
در سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵، میزان باسوادی در استان کردستان نسبت به سرشماری پیشین، ۳ درصد رشد را تجربه کرده است و اکثر بی سوادان گروه سنی ۳۹ سال به بالا را شامل می شوند.

جدول ۲. شاخص ها و نماگرهای جمعیتی بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵

درد	
۸۷/۸۴	نسبت باسوادی مردان
۷۵/۰۱	نسبت باسوادی زنان
۸۱/۵۱	درصد باسوادی در جمعیت ۶ ساله و بیشتر
۸۵/۳۳	درصد باسوادی در مناطق شهری
۷۲/۲۷	درصد باسوادی در مناطق روستایی
۲۳/۹	نسبت جوانی جمعیت

منبع: مرکز آمار ایران- اداره کل ثبت احوال استان کردستان

نمودار ۲. نرخ بیکاری

منبع: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان کردستان

نیروی کار

بر اساس آمار اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان کردستان، افراد با تحصیلات ابتدایی، بیشترین سهم (۲۹/۲ درصد) را در اشتغال دارند و پس از آن، افراد با تحصیلات راهنمایی (۲۰/۹ درصد)، دیپلم و پیش دانشگاهی (۱۷/۴ درصد)، بی سواد (۱۵/۱ درصد)، تحصیلات عالی (۱۴/۱ درصد)، و متوسطه (۰/۱ درصد) به ترتیب در رتبه های بعدی قرار دارند. از طرف دیگر، افراد با تحصیلات عالی با ۳۲/۴ درصد بیشترین سهم را در افراد بیکار و پس از آن، افراد با تحصیلات ابتدایی (۲۱/۱ درصد)، راهنمایی (۲۰/۴ درصد)، دیپلم و پیش دانشگاهی (۱۹/۴ درصد)، بیسواد (۴/۹ درصد) و متوسطه (حدود صفر) به ترتیب در رتبه های بعدی قرار دارند.

جدول ۳. توزیع نسبی جمعیت شاغل و بیکار بر حسب وضع سواد و تحصیلات (درصد)

۱۳۹۴		۱۳۹۳		۱۳۹۲		۱۳۹۱		
شاغل	بیکار	شاغل	بیکار	شاغل	بیکار	شاغل	بیکار	
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	مجموع
۹۵/۱	۸۴/۹	۹۸/۵	۸۶/۷	۹۷/۳	۸۶/۸	۹۶/۹	۸۶/۴	باسواد
۲۱/۱	۲۹/۲	۲۰/۲	۲۸/۴	۱۹/۳	۲۹/۹	۲۲/۵	۳۰/۳	ابتدایی
۲۰/۴	۲۰/۹	۱۹/۵	۱۹/۳	۲۲/۸	۱۸/۹	۲۲/۴	۱۸/۱	راهنمایی
۰	۰/۱	۰	۰/۱	۰/۴	۰/۲	۰	۰/۲	متوسطه
۱۹/۴	۱۷/۴	۲۱/۲	۱۷/۷	۲۵	۱۶/۵	۱۶/۷	۱۵/۵	دیپلم و پیش دانشگاهی
۳۲/۴	۱۴/۱	۳۴	۱۴/۶	۲۸/۴	۱۴	۳۳/۱	۱۳/۱	تحصیلات عالی
۴/۹	۱۵/۱	۳/۳	۱۶/۶	۳/۴	۱۶/۹	۴/۲	۱۸/۲	بی سواد

منبع: اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان کردستان

در سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ نرخ بیکاری در جمعیت فعال کردستان ۱۶/۳ درصد بوده است. در این سرشماری، یک میلیون و ۳۰۰ هزار نفر به عنوان جمعیت بالای ۱۰ سال سرشماری شدند که از این تعداد ۵۶۶ هزار نفر جمعیت فعال استان را تشکیل می دهند. از این تعداد ۴۷۴ هزار نفر شاغل و ۹۲ هزار نفر بیکار بودند که بر این اساس ۱۶/۳ درصد جمعیت فعال استان، بیکار هستند. بیشترین نرخ بیکاری استان در بین تحصیل کرده های دانشگاهی است که از جمعیت ۱۰۸ هزار نفری تحصیل دارندگان مدرک دیپلم و کمتر از دیپلم ۱۶/۵ درصد و در افراد بی سواد کمتر از ۶ درصد است.